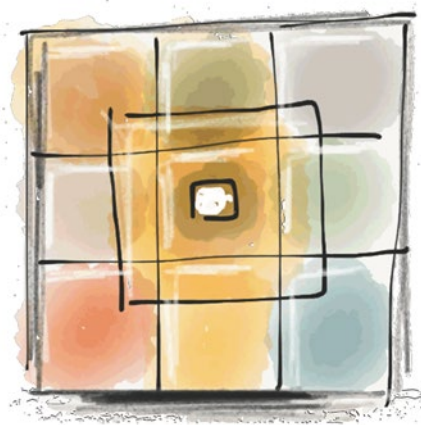

Toekomstbestendige natuurwetgeving?

Kennisdag Kenniscommunity Zuidwestelijke Delta 17 oktober 2024
mr. dr. Annelies Freriks

ELEMENT.
A D V O C A T E N

Centraal thema: Functioneren van ecosystemen en klimaatrobustheid met of vs. behoud en herstel van beschermde natuurwaarden in Natura 2000-gebieden

- Kenmerken regelgeving bescherming Natura 2000-gebieden
- Kan binnen dit wettelijk kader worden ingespeeld op veranderingen in de omgeving?
- Relevante ontwikkelingen

Invalshoeken

- Natuurlijke veranderingen hebben effect op de natuur
- Natuur kan een belangrijke bijdrage leveren aan het omgaan met natuurlijke veranderingen
- Natuurlijke veranderingen maken instandhoudingsdoelen moeilijker haalbaar/onhaalbaar
- Maatregelen nodig/wenselijk in verband met natuurlijke veranderingen of behoud ecologisch systeem schuren soms met realiseren met instandhoudingsdoelstellingen Natura 2000

VectorStock

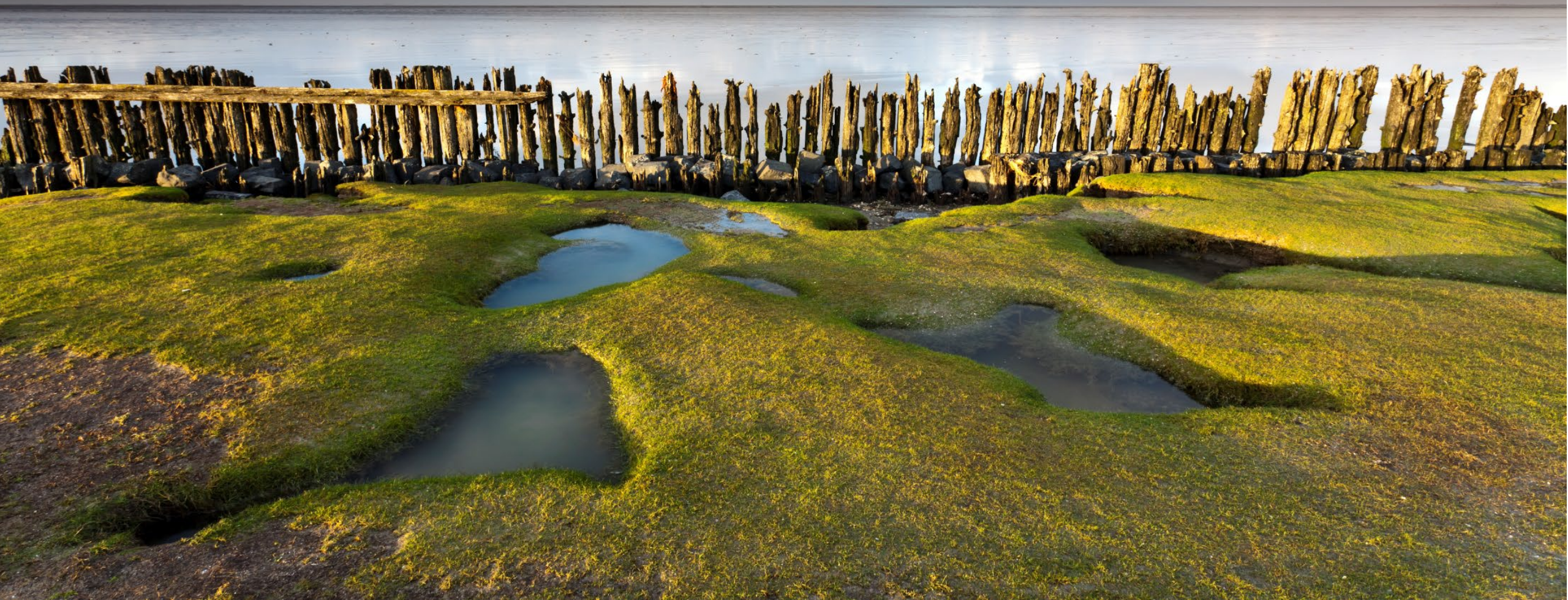
VectorStock.com/19955891

**KLIMAAT-
VERANDERING
EN NÚ
WIL DE NATUUR
IETS ZEGGEN**

Loesje

Postbus 1045
6801 BA Arnhem
www.loesje.nl

Beschermingsregime Natura 2000-gebieden

Natura 2000-gebieden: instandhoudingsdoelstellingen

- Aanwijzingsbesluiten 162 Natura 2000-gebieden
- Instandhoudingsdoelstellingen gericht op behoud en herstel
 - ✓ habitattypen: behoud of uitbreiding oppervlakte/verbetering kwaliteit
 - ✓ habitatsoorten: behoud of uitbreiding omvang/verbetering kwaliteit leefgebied voor behoud of uitbreiding populatie
 - ✓ vogels: Behoud of uitbreiding omvang/verbetering kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van bepaalde omvang
- Behoud en herstel <-> natuurlijke veranderingen

Natura 2000

■ 162 gebieden

BRON: EEA/NATURA2000

Houden instandhoudingsdoelstellingen rekening met natuurlijke veranderingen?

- Basis: Natura 2000 Contourennotitie (2005), Natura 2000 Doelendocument (2006) en Doelendocument mariene Natura 2000-gebieden (2014):
 - ✓ bij de formulering van deze doelen wordt - voor zover - mogelijk geanticipeerd op natuurlijke dynamiek en klimaatverandering
 - ✓ 'Gezien een aantal onzekerheden over te verwachten ontwikkelingen, voortkomend uit natuurlijke dynamiek en klimaatveranderingen, is voor het jaar 2015 voorzien in een evaluatie van het Natura 2000 doelendocument. Indien noodzakelijk zal ook tot wijziging van de terzake doende aanwijzingsbesluiten worden overgegaan.'
- Flexibiliteit in aanwijzingsbesluiten: regiodoelen (natuurlijke fluctuaties), ten gunste van formulering (prioritering)

Beschermingsregime Natura 2000-gebieden

- Verplichting tot het treffen van instandhoudingsmaatregelen (art. 6 lid 1 habitatrichtlijn) en verslechteringsverbod (art. 6 lid 2 habitatrichtlijn) -> resultaatsverplichting
- De habitatrichtlijn verplicht de lidstaten om maatregelen te nemen om de achteruitgang van habitats en soorten in aangewezen gebieden te voorkomen. Onder het begrip achteruitgang, valt achteruitgang veroorzaakt door mensen maar worden ook natuurlijke ontwikkelingen begrepen (HvJ 20 oktober 2005, C-6/04, ECLI:EU:C:2005:626, Commissie/Verenigd Koninkrijk en Noord-Ierland)

Beschermingsregime Natura 2000-gebieden

- Plantoets/toets omgevingsvergunning Natura 2000-activiteit-> bij significante schade aan Natura 2000-waarden (ADC-toets):
 - ✓ dwingende redenen-> maatregelen in verband met klimaatverandering (openbare veiligheid/volksgezondheid/bescherming flora en fauna)
 - ✓ geen alternatieven
 - ✓ compensatieplicht

Inspelen op natuurlijke veranderingen?

Beschermingsregime Natura 2000-gebieden: flexibiliteit?

- Onderscheid maken tussen verschillende situaties:
 - ✓ natuurlijke ontwikkelingen maken realiseren doelen in Natura 2000-gebied onmogelijk, maar behalen landelijke doelstelling kan nog wel
 - ✓ natuurlijke ontwikkelingen leiden tot onhaalbaarheid doelstelling, geen alternatief elders
 - ✓ natuurlijke ontwikkelingen noodzaken tot treffen maatregelen, compensatie elders mogelijk
 - ✓ natuurlijke ontwikkelingen noodzaken tot maatregelen, compensatie elders niet mogelijk

Beschermingsregime Natura 2000-gebieden: flexibiliteit?

- Onmogelijkheid compensatie bij ADC-toets betekent schending art. 6 lid 4 habitatrichtlijn
- Wanneer zijn instandhoudingsdoelen onhaalbaar?
 - ✓ onhaalbaarheid betekent dat effectieve passende maatregelen ecologisch gezien niet mogelijk zijn (of mogelijke maatregelen zijn uitgeput), of alleen tegen volstrekt onredelijke kosten
 - ✓ verplichting elders realiseren in verband met landelijk gunstige staat van instandhouding.
 - ✓ bij onhaalbaarheid -> onderzoek naar oplossing elders of via uitbreiden van gebieden of het aanwijzen van nieuwe gebieden
 - ✓ van verbeter- naar behoudsdoel? Elders verbeterdoel?

Beschermingsregime Natura 2000-gebieden: flexibiliteit?

- Wijziging instandhoudingsdoelen indien het bereiken van de vastgestelde instandhoudingsdoelstellingen onhaalbaar is
- ‘De verplichting om passende maatregelen te nemen (artikel 6.2 HR) houdt pas op als een gebied onherroepelijk zijn functie in het netwerk niet meer kan vervullen met betrekking tot een habitatype of soort.’ -> zie beleidskader Doelwijziging
- Wel schending verslechteringsverbod indien had kunnen worden voorkomen dat de instandhoudingsdoelstellingen niet meer haalbaar zijn

Beschermingsregime Natura 2000-gebieden: flexibiliteit??

Wijziging aanwijzing:

- Vanwege ecologische redenen: wanneer het gebied feitelijk niet (meer) tot de meest geschikte gebieden behoort
- Als een deelgebied definitief niet meer kan bijdragen aan het realiseren van instandhoudingsdoelstellingen
- Als kwaliteitsverlies berust op door de lidstaat niet te beïnvloeden omstandigheden

~~Problem~~

Solution

Ander kader Natura 2000?

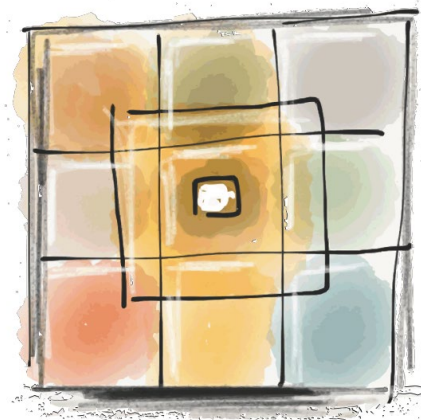
- Europese Fitness Check (2016): vogelrichtlijn en habitatrichtlijn ‘fit for purpose’
- Richtlijnen ongewijzigd
- Oplossingen zoeken binnen het systeem
- Actualisatie van het doelensysteem
 - ✓ Beleidskader Doelwijziging Natura 2000, November 2022
 - ✓ Nationale Klimaatadaptatiestrategie (NAS)
 - ✓ Actielijnen klimaatadaptatie natuur (maart 2021)-KAN-Team-> moet uitmonden in Actieprogramma Klimaatadaptatie natuur

Ontwikkelingen

- EU-Natuurherstelverordening: in werking getreden op 18 augustus 2024
- Herstelverplichting en inspanningsverplichting voorkomen verslechtering
- Geldt binnen en buiten Natura 2000-gebieden
- Relevant in verband met klimaatverandering
- Uitzondering op verplichtingen als verslechtering wordt veroorzaakt door onvermijdelijke habitattransformaties die rechtstreeks het gevolg zijn van klimaatverandering
- Natuurherstelverordening laat verplichtingen uit vogelrichtlijn en habitatrichtlijn onverlet

Dank voor uw aandacht.

afreeriks@element-advocaten.nl

ELEMENT.
A D V O C A T E N